

PRIVREDNA KOMORA KANTONA SARAJEVO

PRIMJEDBE, PRIJEDLOZI I SUGESTIJE

KANTON SARAJEVO
Nacrt Zakona o turizmu

Sarajevo, januar 2016. godine

Mišljenja:

Privredna komora Kantona Sarajevo, u konsultaciji sa svojim članovima, razmatrala je ponuđeni tekst Nacrta zakona o turizmu Kantona Sarajevo.

Iako je ocijenjeno pozitivnim što je predlagač analizirao uporedna zakonodavstva u ovoj oblasti, prvenstveno zakonodavstva susjednih nam zemalja (rješenja iz Zakona o turizmu Republike Srbije i Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma Republike Hrvatske), to ne opravdava da se takva zakonska rješenja u potpunosti prenose u naše zakonodavstvo, zbog njihove neprimjenjivosti u praksi.

Tokom rasprave predlagano je i da se razmotri mogućnost izrade novog nacrta zakona.

Prijedlozi i sugestije:

- Proširiti definiciju turizma sa akcentom na definisanje turizma kao “*privredne izvozne grane...*”, te istu terminologiju koristiti u zakonskim rješenjima ostalih nivoa vlasti, a ne oslanjati se samo na definiciju turizma iz AIEST (Međunarodno udruženje znanstvenih stručnjaka u turizmu).
- U definisanju ciljeva, zadataka i uloge turističke zajednice mora se naglasiti da je njen osnovni zadatak “Promocija turizma Kantona Sarajevo”. Također, mora se striktno razgraničiti uloga turističke zajednice i putničke agencije, po kojoj turistička zajednica ne smije i ne može obavljati niti jednu funkciju Putničke agencije. U prilog tome govori i činjenica da se u novijim studijskim dokumentima Kantona Sarajevo nude nova zakonska rješenja u smislu efikasnije uloge i značaja turističke zajednice, koje bi trebalo uzeti u razmatranje.
- Nije dovoljno jasno definisano “Turističko mjesto”, niti je jasno razlučena povezanost turističkog mjesta sa ostalim subjektima u turizmu. Potrebno je omogućiti formiranje što većeg broja turističkih mjesta čime se jača infrastruktura i obogaćuje turistička ponuda, i sl., te regulisati obavezu i drugih subjekata da obezbijede samoodrživost TM.
- Ovim nacrtom nije obuhvaćen avio saobraćaj u dijelu koji se direktno dotiče poslovanja Putničkih agencija, što treba učiniti prvenstveno zbog zaštite interesa građana BiH u situacijama kada su na bilo koji način oštećeni.
- Pojedini termini koji su korišteni su neprimjereni, kao što je termin “turistički paket aranžman”.
- Zakonom je neophodno definisati poslovanje on-line Agencija, kako domaćih tako i inostranih, koje putem interneta posluju i na našem tržištu.
- Uvođenje polise osiguranja ili bankarske garancije je dobro rješenje, ali treba imati u vidu da ovaj dio Zakona nije primjenjiv u praksi jer zakonodavac nije obezbijedio da banke i osiguravajuća društva ova dokumenta izdaju Putničkim agencijama.
- Član 16. stav (2) je nejasan, a odnosi se na lica koja nisu registrovana kao poduzetnici za obavljanje ove djelatnosti.

- Član 16. stav (4) je u suprotnosti sa članom 14. stav 2., te je neophodno izvršiti njihovo usklađivanje.
- Član 17. “Zabranjuje se pružaocu usluga u turizmu da reklamira...” Ovaj član je nepotreban.
- Član 18. Obavezno naglasiti sve važnije organizacije kao što su vjerske zajednice i sl. (kao u članu 39.)
- U članu 21. izvršiti izmjenu tako da glasi „Putnička agencija može pružati navedene usluge... pa nabrajati.“
- Član 21. napokon implicira da sve agencije u Kantonu Sarajevo treba da usklade svoju prijavljenu registraciju poslovanja sa ovim „Poslovima putničke agencije“.
- Sve stavove iz člana 21. preformulirati tako da se radi o posredovanju, a ne o posebnim djelatnostima koje zadiru u oblasti obrazovanja, trgovine, ugostiteljstva.
- Član 21. tačka i) “pravne usluge u vezi sa osiguranjem putnika i prtljaga” – pogrešna formulacija, jer Putnička Agencija ne može davati pravne usluge nego je potrebno preformulisati ovu tačku tako da glasi “posredovanje kod usluga u vezi sa osiguranjem...”
- Član 21. tačka j) umjesto “posredovanje u iznajmljivanju vozila...” treba da glasi “iznajmljivanje i posredovanje kod iznajmljivanja vozila...”. Putnička Agencija može imati vlastita vozila koja iznajmljuje, a može posredovati u iznajmljivanju kod drugih Rent a car organizacija.
- Član 21. tačka m) ”Učenje stranih jezika...” Za ovu vrstu poslova postoje stručne institucije na koje se treba referirati.
- U članu 22. moraju se preciznije regulisati odgovornosti svih učesnika u lancu pružanja usluge. Također, potrebno je novim članom definisati da putnička agencija, samim činom registracije, automatski postaje član UTABiH, kao arbitražnog (stručnog) tijela.
- Član 22. stav (4) se reguliše da “UTABiH ima dužnost da obezbijedi visoke standarde vezano za pružanje usluga turističkim potrošačima...”. Postavlja se pitanje u slučajevima kada Putnička Agencija ne izvrši sve svoje obaveze, na koji način će se koristiti sredstva iz garantnog pologa, garancije ili police osiguranja?
- Član 25. definisano je izdavanje licence i u toj definiciji je navedeno ”spisak ovjerenih paket aranžmana (?) ili izleta u prethodnom periodu”, a bez preciziranja koji je to period.
- Član 28. kod navoda o oduzimanju licence, treba regulisati da Arbitražna komisija UTABiH mora dati saglasnost za oduzimanje licence, a nakon utvrđivanja činjenica da Putnička Agencija nije ispunila sve zahtjeve.
- Član 29. tačka h): iza riječi ”kada je obezbijedio zamjenu...” treba dodati riječi “osim kod putovanja koja uključuju avio prijevoz”.

- Član 29. tačka l) : Prvo je potrebno definisati pojam “ pojedinačna usluga” jer kada je u pitanju turistički paket ovo se ne može primijeniti u praksi. Cijene su promjenjiva kategorija i nisu pod kontrolom Putničke agencije.
- Rješenja iz člana 29. tačka n) i člana 16. tačka f) se ponavljaju i nisu prihvatljiva.
- Član 30. stav (1) iza riječi “Fizičkih lica” treba dodati riječi “uključujući inozemna pravna i fizička lica”.
- Član 30. stav (2) brisati jer se odnosi na rješenja kao u stavu (1) istog člana.
- Iz člana 30. stav (4) brisati tekst o naplati boravišne takse, s obzirom da ovaj član govori o prijevozu putnika.
- ***Sličnih ponavljanja ima na nekoliko mjesta, te treba detaljno pregledati tekst i izvršiti izmjene.***
- Član 39. stav (2) Putnička agencija je dužna da za svaki turistički paket aranžman osigura garanciju kod banke ili osiguravajućem društvu radi naknade putniku. I Stav (13) Subagent je zajedno sa organizatorom putovanja solidarno odgovoran korisniku... kao i za štetu nastalu zbog neizvršenja ugovora precizirati ili ih brisati.
Agencija u ovim slučajevima može samo izdati potvrdu da ima obezbijeđen polog kod banke (član 22.). U protivnom ako bi zadržali ovaj član predloženi polog u iznosu od 20.000 ili 10.000 KM bi bio besmislen.
Subagent ni u kojem slučaju ne može solidarno odgovarati sa organizatorom putovanja osim ako se nije posebnim ugovorom sa organizatorom putovanja obavezao i prihvatio takvu odgovornost.
- Član 39. stav (13) Putnička agencija nije suodgovorna kao subagent, jer nosilac putovanja je odgovoran što se definiše Subagentskim ugovorom.
- Član 39. stav (14) je veoma upitan.
- Član 41. stav (1) tačka a) spojiti sa tačkom (e) riječju (osim) tako da bi nastavak stava (a) glasio: „osim u slučaju utvrđene neaktivnosti putničke agencije koja je neprekidno trajala duže od jedne godine, a što utvrđuje nadležni sud.“
Ovakvom formulacijom zakonodavac bi pomogao u raščišćavanju statusa privrednih subjekata iz sektora turističkog posredovanja koji su se nakupili u poslijeratnom periodu.
- Član 41. tačku e) brisati, jer ako putnička agencija izmiruje sve poreze državi ona postoji i ne može se ukinuti.
- U članu 43. brisati stav (1) tačka a) da je državljanin Bosne i Hercegovine. Svaki građanin EU i Evropskog ekonomskog prostora ima pravo da pohađa obuku i polaže za lokalnog vodiča i da radi pod uvjetom da ima radnu dozvolu.
- U članu 45. stav (1) treba precizirati koji je to nadležni organ na čijem području turistički vodič ima prebivalište. To je naravno općina u kojoj vodič živi.

- Član 47. treba dopuniti u smislu da će Općina rješenje iz člana 45. dostaviti (pored navedenih institucija) i Privrednoj komori Kantona Sarajevo (koja izvodi obuku), UTA BiH, Udruženju vodiča.
- Član 48. dopuniti tako da se rješenje o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča upisuje u Upisnik kojeg vodi Privredna komora Kantona Sarajevo. U Upisnik se eventualno upisuju i počasni turistički vodiči, čije svojstvo utvrđuje nadležni ministar. Počasni vodiči mogu obavljati poslove samo povremeno.

Praksa u EU i Evropskom ekonomskom prostoru je da obuku vodiča vrše Regionalne privredne komore, a da se ispiti polažu pred državnim autoritetom, u našem slučaju to je Federalno ministarstvo za okoliš i turizam. Privredna komora Kantona Sarajevo je registrirana za takve djelatnosti i raspolaže uvjetima za neformalnu obuku, u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih i drugim zakonskim odredbama.

- U članu 53. u stavu (2) iza riječi turističkog pratioca dodati riječi „do pokretanja obuke i ispita za turističkog pratioca.“ U EU i našem okruženju je uobičajen posebna obuka i ispit za turističkog pratioca. EU ima obavezan nastavni plan i program za lokalne vodiče kao i za pratiocice putovanja obavezan za sve članice. Nadležno ministarstvo (FMOIT) se priprema za donošenje posebnog Pravilnika o polaganju za Turističkog pratiocice uz adekvatnu obuku.
- U članu 53. dodati novi stav: “Turistički pratilac može biti i uposlenik Putničke agencije koji radi na poslovima organizacije i prodaje turističkih putovanja.”.
- Član 55. stav (1) mijenja se i glasi: “Turistički zastupnik je lice koju organizator putovanja ovlasti da ga zastupa kod putnika, davaoca usluga i svih drugih dobavljača na destinaciji gdje organizator putovanja nema potrebe slati pratioca grupe.
- U članu 55. dodati novi stav (4): “Za turističkog zastupnika primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na turističkog pratioca.“
- U Poglavlje VI Turističke usluge u seoskom domaćinstvu i drugim oblicima turizma dodati poseban član (Značenje pojedinih izraza) ili proširiti postojeći stavove sa definicijama agriturizma i ruralnog turizma i to: „Ruralni (seoski) turizam podrazumijeva sve vrste smještaja koji se obilježavaju kao turističke strukture u ruralnom okolišu i koji zadovoljavaju minimalne zahtjeve:
 Noćenje/doručak: sobe za unajmljivanje kod lokalnih porodica, sa tipičnim namještajem, sa mogućnošću doručka pripremljenog od lokalnih proizvoda;
 kuće i stanovi za odmor: stanovi za unajmljivanje uz upotrebu kuhinje, sa tipičnim namještajem;
 hotel: hotelske strukture smještene u ruralnom okolišu, sa tipičnim namještajem, sa lokalnim proizvodima u ugostiteljstvu.
Agriturizam je turistička ponuda svih vrsta poljoprivrednih gazdinstva koja se registriraju po svojoj raspoloživosti da ponude smještaj u sobe i/ili stanove (apartmane), doručak i obroke, usluge i prijem za turiste i putnike.
 Propisima se reguliraju standardi pružanja usluga u ruralnom (seoskom) i agriturističkom domaćinstvu.
- U članu 59. u stavu (2) brisati tačku (a).
- Član 64. stav (4) umjesto “Primalac” treba da stoji “Pružalac”.

- U članu 66. definisati da se navedeni davaoci usluga u zdravstvenom turizmu evidentiraju u Privrednoj komori Kantona Sarajevo.
- U članu 67. stav (4) preformulisati u smislu da pružalac usluga u zdravstvenom turizmu može pružati usluge iz člana 66. ovog zakona, samo za korisnike svojih usluga, bez osnivanja turističke agencije, ali je dužan da najkasnije tri radna dana prije počinjanja putovanja prijavi svako putovanje nadležnoj tržišno-turističkoj inspekciji Kantona Sarajevo.
- U članu 113. u tački a) brisati član 21. sa obrazloženjem da agencija ne može odgovarati ako se ne bavi ugostiteljstvom, trgovinom, obukama u turizmu, najmom razne opreme i sl.
- U članu 113. nejasna je i tačka (c) koja kaže – pruža usluge protivno članu 7. ovog zakona?
- U članu 114. tačka b) unosi potpunu nejasnoću o obimu ovlaštenja turističke agencije ako zastupa druge agencije. Agencija prodaje aranžmane turoperatora (u našem slučaju organizatora putovanja) i za to dobiva proviziju.
- U članu 114. tačka f) treba da sadrži riječ „dobrovoljno“ između riječi „posebno – osiguranje“ tako da rečenica glasi: f) „ne ponudi putniku posebno dobrovoljno osiguranje od povreda, bolesti i smrti i gubitka prtljage tokom putovanja i boravka...“

* * * * *

PRIVREDNA KOMORA KANTONA SARAJEVO

Sarajevo, 20. januar 2016. godine